

"לדורות"

סיפוריהם של ניצולי השואה החיים בישראל שאלון לרישום קורות ניצולת השואה

איסוף סיפוריהם של ניצולי השואה הוא אחד המרכיבים החשובים ביותר בשימור הזיכרון ובהנחלתו לדורות הבאים. לכן, המידע על קורותיהם של הניצולים חיוני מאוד לחוקרים ולבני הדורות הבאים. בעזרת מידע זה אפשר יהיה להכיר את הסיפורים הפרטיים המרכיבים את התמונה הרחבה של תקופת השואה. לסיפור האישי שלכם יש חשיבות לאומית, מחקרית

וחינוכית. אוסף הסיפורים יעלה לאתר אינטרנט מיוחד שכתובתו www.ledorot.gov.il

אנו מודים לך מראש על הנכונות לשיתוף הפעולה.

שם משפחה ושם פרטי כיום

שם משפחה: הופמן	שם פרטי: מלכה
-----------------	---------------

פרטים אישיים לפני השואה ובתקופתה

יש לרשום שמות ומקומות באותיות בדפוס (גם בלועזית) במקומות המסומנים

שם משפחה לפני המלחמה או בתקופתה: זילבר		בלועזית Zilber		שם נעורים:	
שם פרטי לפני המלחמה או בתקופתה: אילונה (אידה)		בלועזית Ilona		מין: ז / ב תאריך לידה:	
מקום לידה (ישוב, מחוז): הוידוסובסלו		בלועזית Haiduszoboszlo		ארץ לידה: הונגריה	
שם פרטי של האב: חיים (Jeno)		שם פרטי ושם נעורים של האם: חנה (Anna)			
שם פרטי של האישה/הבעל (אם היה/תה נשוי/נשואה לפני המלחמה):					
שם נעורים של האישה:					
מגורים קבוע לפני המלחמה: הוידוסובסלו		בלועזית Haiduszoboszlo		ארץ המגורים: הונגריה	
השכלה/תואר אקדמי לפני המלחמה: שש כיתות		מקצוע לפני המלחמה:		חבר בארגון או בתנועה:	
מקומות מגורים בתקופת המלחמה (ישוב, מחוז, ארץ): פולין וגרמניה					
האם היית בגטאות? אילו ומתי?		גטו הוידוסובסלו			
האם היית במחנות? אילו ומתי?		אשוויץ-בירקנאו, שטוטהוף, גרודנו, בוטן			
מקום השחרור: לנבורג		תאריך השחרור: 10.3.1945			
האם שהית במחנה עקורים? שם המחנה?		לאן עברת/חזרת לאחר השחרור (ציין מקום)? הוידוסובסלו			
מקומות/מחנות בדרך לארץ: וינה, אבנזי, ברגן-בלזן		שנת עליה: 1947		שם האנייה (אם עלה בדרך הים): Cyrenia	

אנא ספרי/ על קורותיך לפני המלחמה

(ציוני דרך: משפחה, סביבה, ילדות ולימודים, עבודה, חברות בארגון): נא לכתוב בגוף ראשון

הייתי הקטנה מבין שישה ילדים. הוריי החזיקו חנות מכולת ובית גדול עם חצר, וחיינו חיים צנועים, במצב כלכלי בינוני. ניהלנו יחסי כבוד הדדי עם שכנינו הגויים. הבנים למדו בבית ספר יהודי עממי ובישיבות מחוץ לעיירה, והבנות למדו בבית ספר עממי יהודי ובבית ספר תיכון. אני כבר לא הספקתי ללמוד בתיכון. הוריי עבדו קשה מאוד, במטרה לפרנס אותנו ולתת לנו חינוך ראוי.

נא ספרי/ על קורותיך בזמן המלחמה

(ציוני דרך: מעצר וגירוש, גטאות, מחנות וצעדות מוות, במסתור או בזהות בדויה ושם בדוי, פעילות ותפקידים ביודנראט/תנועות נוער/מחתרת/פרטיזנים, השתתפות בבריחה/התנגדות/לחימה, האם אדם/ארגון יהודי/לא יהודי סייע באופן משמעותי להצלתך; בריחה/הגירה בכפייה, פינוי/אוווקאציה למרכז ברית המועצות):

בפרוץ המלחמה, השלטונות החלו להטיל גזרות על היהודים וגרמו לחרדה ודאגה בקרב הקהילה. יהודים, שנמלטו אל הונגריה מארצות שכנות, סיפרו על הרדיפות האכזריות שעברו מצד הגרמנים ומצד האוכלוסייה המקומית. אני כילדה לא תפסתי את גודל האסון. נדרשנו לאסוף את חפצינו ולעבור אל הגטו.

בשנת 1942 אחותי האמצעית ברנדה חלתה ונפטרה, בגיל 16. זה היה אסון שגרם צער רב, בעיקר לאמי שלא התאוששה ממנו עד סוף חייה. שלושת אחיי נשלחו לעבודות כפיה, כל אחד במקום אחר, ומאז לא שמענו דבר עליהם. אני, הוריי ואחותי הגדולה רחל הובלנו אל העיר דברצן, וכעבור כמה ימים הועלינו לקרונות בקר אל יעד לא ידוע. הצפיפות בקרונות הייתה נוראית, בלי מים ומזון. כעבור שלושה ימים הגענו לאושוויץ, והאסירים הוותיקים הציעו להשאיר את חפצינו בקרונות, ושנקבל את החפצים יותר מאוחר בצריפים. לאחר מכן הייתה הפרדה בין גברים לנשים, בין מבוגרים לצעירים, ימינה ושמאלה. ההפרדה התבצעה במהירות רבה, ולא ניתנה אפשרות להיפרד כראוי מההורים. לקחו אותי ואת רחל אחותי למקלחות, גילחו את שיערנו, וקיבלנו תלבושת אחידה עם מספר על השרוול. כל הפעולות נעשו בידי האסירים הוותיקים תחת השגחת הגרמנים. האסירות הוותיקות הדריכו אותנו לומר שאנחנו במצב טוב וכשירות לעבודות פיזיות. אחת הבנות התלוננה בפני הקאפו היהודיה שנעלמו לה הנעליים, והקאפו נתנה לה סטירה חזקה ואמרה לה "לכי תמצאי נעליים חדשות".

פעם אחותי רחל קיבלה פתק מאבי, שבו הוא כתב לאמי "שמרי על הבנות ואלוקים ישמור על כלנו". כנראה שאבי הצליח להעביר את הפתק באמצעות אסיר שאסף גוויות וזבל, וכך הפתק עבר לאסירה ואז אלינו. המגע בין אסירים לאסירות היה כרוך בסכנת מוות, מצד הגרמנים או מצד הקאפו, למרות שהייתה יהודיה!
שלוש פעמים ביום נאלצנו לעמוד במסדר, שבסופו קיבלנו מרק, שהיה כל כך גרוע שלפעמים אי אפשר היה לבלוע אותו – למרות הרעב והחולשה. מנגלה בא לבקר ולראות אם יש מישהי חיוורת, לא בכושר, או בהריון, ומי שהוצאה מהשורה – לא חזרה עוד. אחותי דאגה כל פעם לצבוט את לחיי, שלא יאראה חלושה וחייוורת.

מאושוויץ הועברנו למחנה המעבר שטוטהוף, שם קיבל אותנו בחור בשם אדם. הוא היה פולני אכזר מאוד, שאף פעם לא דיבר אלא רק שאג בקול, וכל הזמן הסתובב עם שוט. אחרי כמה ימים נשלחנו לגרודנו, מקום המגורים של ה"היטלר יוגנד". האוכל היה שם בלתי נסבל ומועט מאוד. נאלצנו לחטט בזבל ולאסוף קליפות תפוחי אדמה ועשבים, וגנבנו ירקות מהשדה. הרגשנו שיותר גרוע כבר לא יהיה. מגרודנו הועלינו על קרונות בקר ונשלחנו לבוטן. השומרים הגרמנים הוחלפו בשומרים אוקראינים. שיכנו אותנו באורוות מלאות בקש. היה קר מאוד, וחיממנו אחת את השניה בגופינו. הוציאו אותנו לעבודות חפירת תעלות נגד טנקים באדמה הקפואה. נחלשנו פיזית ונפשית, וחלק מהאסירות התמוטטו ואספנו את גופותיהן בערימות. מי שלא היו לה נעליים, גנבה מהגווייות.

לא התרחצנו מספר שבועות. בגלל שאסירות מסוימות שטפו את פניהן וידיהן בחביות לשתייה, נדבקו בכינים. סבלנו מצפיפות נוראית, חולשה וקור עז. אחותי רוז (רחל) אמרה תמיד שמזלה של אחותנו ברנדה, שנפטרה לפני כיבוש הנאצים. היה קצין נאצי אחד, שחייליו היו אוקראינים במדי SS. הם הרביצו לנו וקיללו אותנו ברוסית. יום אחד נאמר לנו לעזוב את הכפר. הלכנו ברגל ופגשנו פליטים פולנים עם ילדיהם, היו ביניהם כאלו שזרקו לנו חתיכות לחם ושאריות, ורבנו על זה לחיים ולמוות. הגענו למחנה לננברג וקיבלנו פרוסת לחם. אחותי רחל כבר בקושי החזיקה את עצמה, לא יכלה לשתות ולאכול, ונפטרה מטיפוס כעבור יומיים. כך נשארתי לבדי. חליתי בטיפוס, והייתי רזה מאוד וחלושה.

אנא ספרי/ על קורותיך מתום המלחמה ועד עלייתך לארץ

(ציוני דרך: השחרור וחזרה הביתה, חיים אחרי המלחמה, בריחה, העפלה/ עליה):

שחררתי במחנה לננברג בידי הצבא הרוסי, ואושפזתי בבית חולים שבו טיפלו בי במסירות במשך מספר חודשים. הייתה רופאה יהודיה בצוות בית החולים, שרצתה לאמץ אותי ולקחת אותי איתה למוסקבה. היא סיפרה לי ביידיש שאין לה ילדים, ושאין לי מה לחפש בהונגריה, כיוון שכל היהודים שם נספו. בסופו של דבר, חזרתי להונגריה ומצאתי את שלושת אחיי, ששרדו את עבודות הכפיה. חזרנו למקום מולדתנו, וראינו את הפתעת הגויים שחשבו שאנחנו כבר לא בחיים. הדבר גרם לנו לרצות לעזוב את הונגריה לצמיתות.

בשנת 1945-1946 הגיעו שליחים מארץ ישראל, שארגנו מסלולים בלתי לגאליים להבריוח יהודים ארצה. הם שיחדו חיילים רוסים, ועברנו את גבול הונגריה-אוסטריה ברגל בלילה. למחרת נסענו לברגן-בלזן שבגרמניה, שהפך למחנה פליטים והיה תחת שליטת האנגלים. במחנה היו כ-20,000 פליטים, שנתמכו ע"י הג'וינט וה-UNRA, שסיפקו מזון ועזרה רפואית למחנה. כל חודש הבריטים נתנו 1500 סרטיפיקטים למחנה ברגן-בלזן. בחודש יוני 1947 עלינו לאוניה "Cyrenia". נסענו דרך צרפת, איטליה, יוון וקפריסין, והיינו שבועיים בים, כשכל רכושנו במזוודה.

נא ספרי על חייך בארץ

(ציוני דרך: לימודים/ תעסוקה, שירות צבאי, פעילות ציבורית או תרבותית, משפחה/ דורות המשך וכו'):

הגענו לנמל חיפה. לא שלטנו בשפה ולא היה לנו מקצוע, ונאלצנו לאמץ התנהגות ישרה וכנה – בניגוד לזמן מלחמה ועד העלייה ארצה, כשנאלצנו לשקר ולרמות כדי לשרוד. אנשי הסוכנות, שקלטו את העולים, הציעו לנו להצטרף לגרעין, שהיה מועמד לעלות להתיישבות בנגב. העלו אותנו על משאיות, והגענו לאיזור ליד בנימינה, שם המתינו לנו באוהלים צעירים חברי הגרעין. חברים, שהגיעו לפנינו והתיישבו בירושלים, עזרו לנו להצטרף אליהם ולמצוא עבודה. אני התחלתי לעבוד בניקיון בבית חולים הדסה הר הצופים, עבודתי הותנתה בכך שאלמד עברית. בעלי יוסף למד את השפה בקלות יותר, מכיוון שלמד בישיבות בהונגריה והיה לו בסיס. אני לעומת זאת התקשיתי בלימוד השפה. קיבלנו מהסוכנות מיטת ברזל, מזרון ושמיכה, ודמי כיס בסך 600 לירות. הגברים גויסו להגנה ולמדו להשתמש באקדחים ורימונים. עם פרוץ מלחמת השחרור, כל צוות הדסה הר הצופים, כולל אותי, נאלצנו להישאר בבית החולים, עקב מצור על ירושלים. נשארנו כמעט ללא מים ומזון. בשנת 1949 יוסף שוחרר מהצבא והתחתנו על גג הרבנות הראשית, ולאחר מכן חגגנו בארוחה צנועה בקרב משפחה וחברים. גרנו בדירת מרתף, עם עוד שלושה בחורים, שלוש בחורות וזוג עם תינוק. בינתיים התקדמתי בתפקידי לעוזרת אחות, ויוסף מצא עבודה בחברת הדלק פז. כיום יש לי משפחה גדולה ויפה, כולם חיים בארץ. אני סבתא רבא ובעלי יוסף סבא רבא.

ירושלים. דצמבר 2009

עריכה: אלינה נאור